

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto \$7.00
Za inozemstvo celo leto \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 215. — ŠTEV. 215.

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 14, 1921. — SREDA, 14. SEPTEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

BRIAND BO PRIŠEL V AMERIKO

FRANCOSKO POSLANIŠTVO V WASHINGTONU JE BILO OFICIJELNO OBVEŠČENO, DA BO FRANCOSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK NAČELOVAL DELEGACIJI.

Washington, D. C. 13. sept. — Francosko poslaništvo je dobilo iz Pariza oficijelno kabbeljko sporočilo, da bo ministrski predsednik Briand načeloval francoski delegaciji na washingtonski konferenci glede razročevanja ter - vprašanj Daljnega vzhoda.

Imena ostalih članov delegacije niso še bila objavljena. Francosko delegacijo bo spremljalo 25 svetovalev, katere se je že rezerviralo prostore v tukajnjem Bristol hotelu.

Pariz, Francija, 13. septembra. — Predno bo odpotoval v Ameriko, da se vdeleži washingtonske konference glede razročevanja se bo ministriški predsednik Briand sestal s poslansko zbornico ter razpravil z njim o svojih načrtih. Tako izjavljajo oni, ki so v najtejnem stiku z vladnimi zadavami.

V namenu, da stori to, bo moral poklicati poslansko zbornico s počitnicami sklenjeno je bilo, da se bo to tudi zgodilo. Mesto da se zbornica sestane v začetku novembra, kot ponavadi, bo sklicana za dan 25. oktobra.

Mogoče bo takoj v pričetku se stanka ministriški predsednik Briand pojasi poslanski zbornici razloge, ki so dovedli do tega, da se bo on osebno vdeležil konference v Washingtonu. V teku naslednjega tedna bo imel dosti prilike, da spravi svojo parlamentarnihišo v red. V Ameriko bo odpotoval okrog 2. novembra.

Vsi ti načrti pa so seveda odvisni od tega, če se bo konferenca v resnici vršila ob času, katerem je predlagal predsednik Hardin in od splošnega položaja evropskih začet v enem trenotku. V zvezi s tem, piše Marcel Huitin v "Echo de Paris": — Ali se bo konferenca v Washingtonu v resnici vršila od 11. novembra naprej, ali bo preložena na prihodnje leto? Bomo videli.

Še predno se bo francoski parlament sestal, bo imel Briand veden političen govor, v katerem se bo najbrž pečal z domaćimi in evropskimi zadavami ter tudi obrazložil politiko Francije z ozirom na konferenco v Washingtonu. Ta govor bo imel Briand v pričetku obstora v Saint Nazaire in sledi-

NAPETE RAZMERE V INDIJI.

Kalkuta, Indija, 13. septembra. Velika množica ustašev se je danes podala na policijsko stražnico v Palhat ter skušala usmriti policijskega načelnika in sedem policistov. Policiisti so še pravčasno pobegnili. Ustaši so zatem vdrli v razno vladna postopja ter začigli vse akte.

POLJAKI HOČEJO IMETI KRALJA.

Berlin, Nemčija, 13. septembra. Vitošev kabinet na Poljskem je resigniral, gospodarski položaj je obupen, denarja je dosti, pa je brez vsake vrednosti.

Vsled tega se danzadnem pojavljajo v listih klici: Republika se je izjavil. Mi potrebujemo kralja.

GSS WSS WSS WSS WSS
WSS WSS WSS WSS WSS

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po niski ceni, zanesljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledče:

JUGOSLAVIA:

Raspodilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni šekovni" in "Jadranska banka" v Ljubljari.

300 kron	\$1.80	\$1,000 kron	\$ 5.50
400 kron	\$2.40	5,000 kron	\$27.50
500 kron	\$3.00	10,000 kron	\$54.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMELJE:

Raspodilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

500 lir	\$ 2.80	500 lir	\$24.00
100 lir	\$ 5.20	1000 lir	\$47.00
300 lir	\$15.00		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Raspodilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nemško-avstr. liron	\$ 1.60
5,000 nemško-avstr. liron	\$ 6.50
10,000 nemško-avstr. liron	\$13.00
50,000 nemško-avstr. liron	\$60.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepriskrbovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dosegd v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske banke" in njenih podružnic imamo vsejedno izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike kot tisti za one, ki se že ali se bodo posluševali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Frank Saksner State Bank

82 Cortlandt Street, New York

Slika nam kaže kinematografskega igralca Arbuckla, ki je oboten umora po prvem redu. Preiskava bo najbrž dognala, da je igralko Miss Rappe tako zlorabil, da je umrla na zadobljenih težkih poškodbah.

SOVJETI IN RUSKI INOZEMSKI DOLGOVI

Krasin je objavil, da je ruska Sovjetska vlada pravljena pogajati se na temelju konsolidacije. NOVA POLITIKA.

Poroča Walter Duranty.

Moskva, Rusija, 13. sept. — Novo ekonomsko politiko Rusije je na podroben način obrazložil minister za zunanjo trgovino, Leonid Krasin. Pojasnil je naslednje glavne principe:

1. — Sovjetska vlada ne priznava nikake lastniške pravice glede v blagu ali tvornicah v Rusiji in naj so dotične last Rusov ali inozemcev. Prejšnji lastniki, ki hočejo novo odpreti svoja podjetja, se bodo nahajali natančno v istem položaju kot ostali koncesionarji, a izjemo se bo najbrž napravilo v slučaju večjih in manjših interesov, ki so opravljali delo tekmoče revolucije. Ena takih naprav je Westinghouse.

2. — Sovjetska vlada priznava na sličen način kakih postopnih obligacij z ozirom na ruske dogove v inozemstvu, vendar pa je Krasin izrecno ugotovil, da je ruska vlada, kot v slučaju Francije, pripravljena pogajati se na konsolidacijskem temelju.

3. — Import in eksport bosta ostala v rokah vlade, in inozemski koncesionarji bodo smeli importirati stroje itd., ter eksportirati naravne in izdelane predmete. — Inozemci bodo smeli importirati blago iz inozemstva, a pod pogojem, da se bo to blago plačalo s krediti v inozemstvu, ne pa z denarjem, vzetim iz Rusije.

4. — Splošni načrti koncesij bodo obstajali iz načrtnine, katero bo treba plačati v gotovini ali pa še bolje s produkti. Vedilni principi vseh teh koncesij bo povečanje prodejne. Čim bo slednja zamenjena, bodo sovjetti pripravljenci nuditi velikodušne pogoje.

Ko so ga vprašali, kakšna janstva bodo imeli koncesionarji, da bo sovjetska vlada v resnici držala svojo besedo, je Krasin ogrenčno odgovril, da ni sovjetska vlada še nikdar prelomila svoje besede ter dostavil, da so tudi že druge narodne revolucije uveljavile princip, da novi režimi ne prevzamejo obveznosti svojih prednikov.

Krasin je končno pojasnil, da se tiče svobodna trgovina le notranje trgovine v Rusiji. Čeprav bo dovolila vlada importe in eksporte, bo vendar obdržala polno kontrolo nad njeni. Ona hoče pospodbeti in razviti trgovino in industrijo v Rusiji, če se nahaja v rokah domaćinov, dasiravno ne morejo izjaviti, kaj je povzročilo te notranje poškodbe.

Prva priča, zaslivena pred veliko poroto, je bila Mrs. Delmont, staralna spremiljevalka pokojne igralke.

Mrs. Delmont ni pričala pred poroto radi, ugovora državnega pravdnika in vsled novih razvojev v celem slučaju.

Zdravnik namreč niso mogli

vendar pa noče, da bi postala Rusija plen inozemec.

To je v polnem soglasju z novo razlogom, katero je podala komunistična stranka z ozirom na ekonomsko izpremembo v Rusiji.

Državni pravnik je izjavil, da je bil izveden zadnje dni na priči nedovoljen pritisk.

San Francisco, Cal., 13. sept. — Velika porota za tukajjni okraj je bila danes zjutraj odgovorjena na sličen način kakih postopnih obligacij z ozirom na dvanajst tisoč glasov iz skupnega števila 25.000 glasov. Posledica tega glasovanja bo, da bo razveljavljena obstoječa local option postava in da bo stavljeno mesto pod provinčionalno postavo glede opojnih pijač, na temelju katere prodaja voda sama pijača.

Poročila, ki se je prišla od španških vojnih jetnikov ter se nahajajo v rokah upornih Marokancev, izjavljajo, da se ž njimi strogo postopa. Popravljati morajo ceste, pokopavati mrtve ter čistiti domača taborišča, kar pomenja zelo naporno in umazano delo.

Arbuckla so priveli pred veliko poroto danes zjutraj krog ene

ure, vendar pa je postal v sobi nekako tri minute, nakar je odšel v svojo celico.

Prva priča, zaslivena pred veliko poroto, je bila Mrs. Delmont, staralna spremiljevalka pokojne igralke.

Mrs. Delmont ni pričala pred

poroto radi, ugovora državnega

pravdnika in vsled novih razvojev v celem slučaju.

Zdravnik namreč niso mogli

zavzemanje zgodnje listine.

Nekdo naj tedaj ne pride v New

York v namenu, da bi potoval v

starci kraj, kjer nima kakih gor-

znamenje listine.

Frank Saksner State Bank,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

(Advertisement)

ŠPANSKE ČETE SO PRIČELE Z OFENZIVO

Bojne ladje pomagajo četam v novi veliki ofenzivi, ki je namen je napraviti konec uporu domaćinov.

Madrid, Španija, 13. sept. — Španske čete v Melilla ozemlju v Maroku so po sijajni operaciji v svoji novi ofenzivi proti upornim marokanskim lomačinom, ki se je pričela včeraj zjutraj ob junih zori, zasele še Rasquiviana Zora - Arbaa. Tako se glasi oficijelno poročilo glede novih ofenziv. Četam so pomagale španske bojne ladje.

London, Anglija, 13. septembra. — Poročale Central News v Madridu je sporčilo nadaljnjo oficijelno ugotovilo glede bojev v Maroku. V tem poročilu se glasi:

Sovražnik beži pred našo artilerijo ter zapušča vasi, svoje pridelke in plen. Sovražnik je postal na polju veliko število mrtvih Spancev izgubljevajočih se neznavne.

Melilla, Maroko, 13. septembra. — Čete ustašev domaćinov so vpravile vse potrebitno, da se upirajo novi ofenzivi Špancev v Melilla sektorju.

Glavna delavnost domaćinov je očvidno koncentrirana v bližini Arkenian, na južnem koncu Chalca zaliva, kjer se je izkopal zakope. Petnajststo nadaljnih ustašev je doseglo tja iz Nadorja. — V Rasquiviana dolini so domaćini tudi izkopali globoke zakope ter strogo zastražili vse studence.

Glas je, da je okolina Nadorja polna pokritih jam, da se tem potom prepreči naskoke španske kavalrije. Odkar so postale poznejše marokanske artillerije ter koruznejskih taborišč Špancev znane, je artillerija slednjih neprstev zelo dobro uspeh obsegala vse potrebitno, da se ne naredi način, da se upirajo novi ofenzivi Špancev v Melilla sektorju.

Mi hočemo imeti mir, — je reklo Gompers. — Če pa se govorji o boju

Vdova Leruž. Spisal E. Gaboriau.

Prevedel za "Glas Naroda" G. P.
Francoski detektivski roman.

11

(Nadaljevanje.)

Maneta je ves ta čas prisluškovala pri vratih, a ni ujela ničesar drugega kot kako besedo, kako kletvico ali pa udarec z roko po mizi.

— Gotova stvar je, — si je mislila, — da mu gredo njegove ženske po glavi.

Njena radovednost je premagala vse pomisleke. Ker ni čula ničesar več, je nekoliko odprla vrata. Stari možak jo je zapazil.

— Ali hoče gospod kave? — je vprašala boječe.

— Da, lahko jo prineseš, — je rekel on.

Skušalo je požreti kavo na en požrek, a se pri tem grdo opekel, da so ga bolečine zopet spravile nazaj v realno življenje.

— Sto hudičev, — je mrmaral, — to je pa vroče! Vrag naj vzame ta slučaj. Prav imajo v uradu, ko pravijo, da se preveč zanimajo za preiskavo. Kdo drugi kot jaz pa bi mogel le na temelju opazovanj ter razumijanja, ugotoviti celo zgodbino umora? Gotovo ne Grevrol, ubogi človek! On mora biti globoko ponižan, če ima le kolikaj profesionalnega čuta. Ali naj obiščem gospoda Daburona? Ne še. Jaz moram sistematično trediti svoje misli, predno se zopet stestanem žmjan. Na drugi strani, če bom sedel sam tukaj, bom začel v celo moje špekulacije. Oglasil se bom pri madami Gerdy. Bolna je že nekaj dni. Govoril bom z Noelom in to me bo spravilo na druge misli.

Dvignil se je izza mize ter vzel klobuk in palico.

— Ali gospod odhaja? — je vprašala Maneta.

— Da.

— Ali se gospod ne bo kmalu vrnil?

— Ne vem.

— Vrnil pa se bo vendar!

— Ne vem. Mogoče.

Eno minuto pozneje je pozvonil oče Tabaret pri vratih stancovanje madame Gerdy.

Madama Gerdy je živila zelo udobno. Imela je sama premoženje, ki se je v zadnjem času še povečalo. Le malo znancev je imela in izjemo ene ali dveh priateljic, kateri je povabilna sempatam na obed, ni sprejemali nikakih obiskovalcev. V petnajstih letih, tekom katerih je bil oče Tabaret znan v njenem stanovanju, se je sestatal le z župnikom bližnje fare, nekim starim profesorjem ter bratom madame Gedry, polkovnikom v pokolu.

Kadar so prišli ti trije obiskovalci na isti večer, kar se je le redkokedaj pripetilo, so igrali "boston" ali pa "piket". Noel, ki je le redkokedaj ostal v salonu, se je po večerji ponavadi umaknil v svojo sobo, kjer se je zatopil v svoje juridične knjige ter spise. Domnevalo se je, da dela pozno v noč. Pozimi je njegova svetilka žorela prav do juntrane zore.

Mati in sin sta absolutno živila druga za drugega in to so trdili vsi, ki so ju poznali.

Ljubili so in spoštovali Noela radi skrbi, katero je posvečal svoji materi, — radi njegove več kot sinovske udanosti, — radi žrtv o katerih se je domnevalo, da jih doprinaša, ko živi v svojih mladih dneh kot star človek.

Sosedje so imeli navado stavljati nasproti življenje tega vzglednega mladega moža z onim očeta Tabareta, tega nepopolnoljivega starega babjeka, ljubimca z lasuljo na glavi.

Kar se tiče madame Gerdy, ni videla drugega kot svojega sina na celem božjem svetu. Njena ljubezen je dejanski že zavzela obliko oboževanja. Zdelo se ji je, da vidi v Noelu vse telesne in duševne popolnosti. Če je govoril, je poslušala in molčala. Njegove besede so bile povelje, njegov nasvet odlok boje previdnosti. Skrbeti za svojega sina, študirati njegove okuse, uganiti vnaprej njegove okuse, uganiti vnaprej njegove želje, to je bil edini cilj njene življenja. Noel je bil njen življenje.

Bilo je mati.

— Ali lahko vidim madamo Gerdy? — je vprašal oče Tabaret mlado deklino, ki mu je odprla vrata. Ne da bi žkal na odgovor, je stopil v sobo kot človek, ki ve, da ne more biti njegova navzočnost nepriljena, pač pa na spasnotno dobrodošlo.

Ena sama svetilka je osvetljevala salon, ki ni bil v svojem občajem red. Mirz z mramornato ploščo, ki je ponavadi stala sredi sobe, je bila potisnjena v neki kot. Velika naslonjača madame Gerdy se je nahajala v bližini okna. Neki časopis, ves zmečkan, je ležal na tleh.

Star amaterski detektiv je vse to premotril z enim samim pogledom.

— Ali se je kaj pripetilo? — je vprašal služkinjo.

— Ne gorovite z menoj, gospod. Tako nas je strah, tako strašno strah!

— Kaj pa je? Govori hitro.

— Vi veste, da je bila madama bolna že več kot en mesec. Lahko recem, da ni jedla skoro ničesar že celi mesec. Danes zjutraj nje je rekla...

— Dobro, a danes zvečer!

— Po kosilu je prišla madama v salon, kot ponavadi. Sedla je ter vzeila enega izmed časopisov gospoda Noela. Komaj je pričela brati, ko je strašno zakričala, — v resnici strašno, gospod moj. Hoteli smo v salon ter našli madamo ležečo na tleh, kamor je padla. Navidez mrto. Gospod Noel jo je dvignil ter ponesel v njenc spalnico. Hotela sem poklicati zdravnika, a on je rekel, da tega ni treba. On je vedel, kaj je žno.

— In kako je sedjal žno?

— Prišla je k zavesti, to se pravi, mislim, da je prišla. Gospod Noel mi je namreč ukazal naj zapustim sobo. Vse, kar vem, je to, da je ves čas govorila in sicer naglas. Čula sem jo reči: — Ah, gospod, to vse je tako čudno!

— Kaj je čudno?

— To sem čula reči madamo Gerdy proti Noelu.

— Aha, moja lepotica, — je vzkliknil oče Tabaret, — ti torej prisluškuješ pri ključavnici!

— Ne, gospod, prisegam vas, da ne. Madama je kričala tako kot da je izuma. Rekla je...

— Deklica moja, — je rekel oče Tabaret, — človek ne čuje nikdar lepih stvari skozi ključavnico. To vam lahko pove Maneta.

Uboga deklica, ki je bila strašno zmečana, se je skušala opraviti.

— Dosti, dosti, — je rekel Tabaret. — Vrni se na svoje delo. Ni ti treba vznemirjati gospoda Noel. Jaz lahko čakam nanj.

Zadovoljen s karanjem, je pobral časopis, sedel v kot ter postavil svetlik tako, da je lahko udobno čital.

Komaj je potekla minuta, ko je on sam skočil pokonci ter začrpal od presenečenja in strahu.

(Dalje prihodnjih.)

Zapadna Slovanska Zveza

USTANOVLJENA

5. JULIJA 1908

INKPORIRANA

27. OKTOBRA 1908

WESTERN SLAVONIC ASSOCIATION

Glavni sedež: Denver, Colorado,

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: JOHN PEKHO, 4450 Wash. St., Denver, Colo.
Podpredsednik: JOHN FAJDIGA, Box 53, Leadville, Colo.
Glavni tajnik: FRANK SKRABEC, 4822 Wash. St., Denver, Colo.
Zapisnik: ROBERT ROBLECK, Sta. 5, Pueblo, Colo.
Glavni zdravnik: JOSIP VIDETIČ, 4432, Logan St., Denver, Colo.
Zaupnik: FRANK ZAITZ, 514 W. Chestnut St., Leadville, Colo.

NADZOJNI ODBOR:

Predsednik: JOHN GERM, 817 East C. St.
MIHAEL KAPSCH, 508 N. Spruce St., Colo. Springs, Colo.
GEORGE PAVLAKOVICH, 4717 Grant St., Denver, Colo.

POREDNI ODBOR:

Predsednik: ANTON KOCHETEK, 1208 Berwind Ave., Pueblo, Colo.
JOHN KOCMAN, 1263 Mahren Ave., Pueblo, Colo.
FRANK CANJAR, 501-501 — 45 Ave., Denver, Colo.

ZDRAVEVALNI ODBOR:

Predsednik: FRANK BOYTZ, RR. 2, Box 182 Pueblo, Colo.
FRANK MARTINJAK, Box 607, Johnston City, Ill.
PETER GESELL, 4444 Wash. St., Denver, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNICKI:

Dr. R. S. BURKHETT, 4437 Washington St., Denver, Colo.

GLAS NARODA, 52 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Vse doberne nakanice in vse uradne stvari so poslušajo na gl. nadzornega odbora, predpisane nadzornemu na predsednika glavnega poročnega odbora.

Zapisnik

ŠESTEGA GLAVNEGA ZBOROVANJA ZAP. SLOVAN. ZVEZE,

pričenši se 15. avgusta, 1921, v Pueblo, Colo.

Poročilo glavnega zdravniku Videticha.

Dohodki za tri leta to je od 30. junija 1918 do 30. junija 1921. Izdatki od 30. junija 1918 do 30. junija 1921.

Preostanek v blagajni dne 30. junija 1918 je bil \$28,863.82	julija konvencija 1918 1,742.15	874.00
julija 1,951.19	avgusta 1,378.95	
avgusta 1,850.26	septembra 673.15	
septembra 1,848.46	oktobra 1,272.50	
oktobra 2,007.49	novembra 2,750.50	
novembra 1,837.68	decembra 2,326.40	
decembra 1,785.01	januarja 1919 15,114.12	
januarja 1919 1,700.69	februarja 3,014.64	
februarja 3,645.59	marta 1919 2,499.10	
marta 3,124.67	aprila 1,027.00	
aprila 2,989.27	maja 3,560.10	
maja 4,195.25	junija 923.82	
junija 2,462.58	julija 2,560.91	
julija 2,088.99	avgusta 2,243.50	
avgusta 1,961.69	septembra 2,581.50	
septembra 2,018.34	oktobra 1,882.60	
oktobra 2,748.67	novembra 1,037.45	
novembra 2,150.88	decembra 704.75	
decembra 2,929.17	januarja 1920 2,183.66	
januarja 1920 1,934.11	februarja 1,353.18	
februarja 2,039.63	marta 1,548.75	
marta 1,983.27	aprila 1,477.40	
aprila 1,982.22	maja 1,387.50	
maja 1,904.73	junija 1,129.50	
junija 1,955.55	julija 1,451.92	
julija 1,948.99	avgusta 1,677.82	
avgusta 2,013.41	septembra 1,548.50	
septembra 2,061.54	oktobra 1,924.19	
oktobra 2,035.55	novembra 634.60	
novembra 2,092.34	decembra 982.25	
decembra 2,043.13	januarja 1921 3,565.53	
januarja 1921 2,060.41	februarja 2,213.00	
februarja 2,122.40	marta 2,072.50	
marea 2,176.01	aprila 1,265.50	
aprila 2,160.11	maja 1,725.10	
maja 2,258.21	junija 1,072.40	
junija 2,350.50	Skupaj izdatki za tri leta \$77,380.44	
Skupaj dohodki za tri leta \$80,418.09	Skupni dohodki za isti čas 82,863.82	
Skupaj opresti 2,338.51		
Skupaj dohodki za tri leta \$82,756.60	Preostanek treh let je bil \$ 5,376.16	
Imovina pred 3 leti 28,863.82	Imovina dne 30. junija 1918 \$27,863.82	
Skupaj \$111,610.42	Imovina vloge in gotov denar dne 30. junija 1921 pa je \$33,239.98	

Denar je vložen sledče:

Stock Yards Bank. 4%	\$ 3,118.39

<tbl_r cells="2" ix="5